

Νεοτερικότητα και Μοντερνισμός

Καταγραφές και διευκρινίσεις

Επιστημονική επιμέλεια
Κώστας Θεολόγου

Τομέας Ανθρωπιστικών,
Κοινωνικών Επιστημών και Δικαίου
Department of Humanities,
Social Sciences, and Law

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Σχολή Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών
Τομέας Ανθρωπιστικών, Κοινωνικών Επιστημών και Δικαίου

ΝΕΟΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ
MODERNITY AND MODERNISM DEPICTIONS AND CLARIFICATIONS

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΚΩΣΤΑΣ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Καθηγητής ΕΜΠ, Διευθυντής του Τομέα Ανθρωπιστικών,
Κοινωνικών Επιστημών και Δικαίου Σχολής ΕΜΦΕ.
theologou@gmail.com, cstheol@mail.ntua.gr

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Κώστας Θεολόγου, Καθηγητής ΕΜΠ

Σπυρίδων Στέλιος, Επίκουρος Καθηγητής ΕΜΠ

Δημήτριος Καρακούλας, Δρ ΕΜΠ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ-ΕΞΩΦΥΛΛΟ- ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ:

Άρια-Αγγελική Μπουσουλέγκα, Δρ ΕΜΠ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ- ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ:

Ανδρέας Αθανασάκης, Δρ ΕΚΠΑ

2026

ISBN: 978-618-85675-8-0

Νεοτερικότητα και Μοντερνισμός

Καταγραφές και διευκρινίσεις

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλεγόμενα του επιμελητή	4
01 Συζητώντας τις περιόδους του δυτικού πολιτισμού Αρχαιότητα- Μεσαίωνας- Αναγέννηση- Νεοτερικότητα- Μοντερνισμός <i>Κώστας ΘΕΟΛΟΓΟΥ</i>	9
02 Η κριτική της προόδου και ο ιστοριογραφικός μοντερνισμός του Walter Benjamin <i>Φωτεινή ΒΑΚΗ</i>	30
03 Νεωτερικότητα, Μοντερνισμός και Μόνιμη Μεθοριακότητα <i>Μανούσος ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ</i>	42
04 (Μετα)νεωτερικότητα και (μετα)μοντερνισμός: Όψεις και Προβλήματα <i>Άγγελος ΜΟΥΖΑΚΙΤΗΣ</i>	54
05 Νεωτερικότητα και Μοντερνισμός στον Κινηματογράφο: Η περίπτωση του αισθητικού βυζαντινισμού <i>Γιώργος ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ</i>	64
06 Νεωτερικότητα και Μοντερνισμός στην Αρχιτεκτονική Η εδραίωση του Μοντέρνου με την Αθηναϊκή Αστική Πολυκατοικία <i>Ματθαίος ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ</i>	74
07 Η νομική κατασκευή: νεωτερικότητα και μοντερνισμός στο δίκαιο και στην επιστήμη του δικαίου <i>Φίλιππος Κ. ΒΑΣΙΛΟΓΙΑΝΝΗΣ</i>	86
08 Στιγμές συμπύκνωσης της νεωτερικότητας στο ευρωπαϊκό και ελληνικό καλλιτεχνικό γίγνεσθαι <i>Αμαλία ΚΩΤΣΑΚΗ</i>	96
09 Πόλεμος, Κράτος και Διεθνές Δίκαιο: Ο Μοντερνισμός του Hans Kelsen <i>Κώστας Ν. ΚΟΥΚΟΥΖΕΛΗΣ</i>	108
10 Ο Κριτικός Λόγος του Αισθητικού Μοντερνισμού στον Adorno <i>Βασίλης ΡΩΜΑΝΟΣ</i>	118
11 Νεωτερικότητα και αισθητικός μοντερνισμός: το παράδειγμα του Nietzsche <i>Βασιλική ΤΣΑΚΙΡΗ</i>	132
12 Νεωτερικότητα και μοντερνισμός: Το υπερφιλόδοξο σχέδιο περιοδολόγησης της ανθρώπινης ιστορίας Ορισμένες επιστημολογικές δυσχέρειες <i>Ιορδάνης ΚΟΥΜΑΣΙΔΗΣ</i>	142
Οι συνεργάτες του τόμου	152
Ευρετήριο Όρων	157

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗ

Ο συλλογικός τόμος «Νεοτερικότητα και Μοντερνισμός. Κρίσιμες διευκρινίσεις» προέκυψε από την ημερίδα που οργάνωσα ως Συντονιστής της Θεματικής Ενότητας ΕΠΟ 41 (Κοινωνική θεωρία και νεωτερικότητα) της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του ΕΑΠ υπό την αιγίδα της Κοσμήτορος και Διευθύντριας Π.Σ. Καθηγήτριας Αντιγόνης Βλαβιανού τον Ιανουάριο του 2024. Μαζί με τους αρχικούς συμμετέχοντες προσκλήθηκαν εκλεκτοί και αγαπητοί συνάδελφοι να εμπλουτίσουν τον εν λόγω συλλογικό τόμο. Στην έναρξη της ημερίδας παρουσίασα μια κατά κάποιον τρόπο καταστατική εισήγηση ως εισαγωγή για να ορίσω ιστορικά, κυρίως, τους όρους Νεοτερικότητα και Μοντερνισμός. Σε αυτή την εκδοχή το κείμενό μου έχει το ίδιο εισηγητικό και καταστατικό περιεχόμενο, αλλά ο τίτλος είναι «Συζητώντας τις περιόδους του δυτικού πολιτισμού: Αρχαιότητα- Μεσαίωνας- Αναγέννηση- Νεοτερικότητα- Μοντερνισμός». ,¹

Από την ομάδα λοιπόν των συμμετεχόντων στην ημερίδα περιλαμβάνονται τα κείμενα (αλφαβητικά παραθέτω τους συναδέλφους) του Γεωργίου Αραμπατζή, Καθηγητή στο Τμήμα Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ, με θέμα «Νεοτερικότητα και Μοντερνισμός στον Κινηματογράφο: Η περίπτωση του αισθητικού βυζαντινισμού», της Καθηγήτριας στη Αρχιτεκτονική Σχολή στο Πολυτεχνείο Κρήτης Αμαλίας Κωτσάκη, με θέμα «Νεοτερικότητα και Μοντερνισμός- Στιγμές συμπύκνωσης στο ευρωπαϊκό και ελληνικό καλλιτεχνικό γίνεσθαι», του Άγγελου Μουζακίτη, Αναπληρωτή Καθηγητή Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης με θέμα «(Μετα)νεωτερικότητα και (μετα)μοντερνισμός: Όψεις και Προβλήματα», του Κοσμήτορα της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π. και Καθηγητή Αρχιτεκτονικών Συνθέσεων Ματθαίου Παπαβασιλείου με θέμα «Μοντερνισμός και αθηναϊκή Πολυκατοικία», και της Βασιλικής Τσακίρη, Διδάκτορος Φιλοσοφίας και διδάσκουσας στο ΕΑΠ με θέμα «Νεωτερικότητα και αισθητικός μοντερνισμός». Στον αρχικό πυρήνα προστέθηκε η Φωτεινή Βάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο με θέμα «Η κριτική της προόδου και ο ιστοριογραφικός μοντερνισμός του Walter Benjamin, ο Φίλιππος Βασιλόγιαννης, Καθηγήτης στη Νομική Σχολή ΕΚΠΑ με θέμα «Η νομική κατασκευή: νεωτερικότητα και μοντερνισμός στο δίκαιο και την επιστήμη του δικαίου», ο Κωνσταντίνος Κουκουζέλης, Αναπληρωτής Καθηγητής Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης με θέμα «Πόλεμος, Κράτος και Διεθνές δίκαιο: ο μοντερνισμός του Hans Kelsen», ο Ιορδάνης Κουμασίδης, Δρ. Φιλοσοφίας και διδάσκων στο ΕΚΠΑ και στο ΕΑΠ με θέμα «Νεωτερικότητα και μοντερνισμός: Το υπερφιλόδοξο σχέδιο περιοδολόγησης της ανθρώπινης ιστορίας. Ορισμένες επιστημολογικές δυσχέρειες», ο Μανόλης Μαραγκουδάκης, Καθηγητής Συγκριτικής Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου με θέμα «Νεωτερικότητα, Μοντερνισμός και Μόνιμη Μεθοριακότητα» και ο Βασίλης Ρωμανός, Αναπληρωτής Καθηγητής Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης με θέμα «Ο Κριτικός Λόγος του Αισθητικού Μοντερνισμού στον Adorno».

Ο στόχος της έκδοσης είναι κυρίως διδακτικός, εκπαιδευτικός, ώστε οι αναγνώστες ή ο κάθε ενδιαφερόμενος να αντιληφθούν τις ιδιαιτερότητες, τις δυσκολίες ή τις ειδικές αδυναμίες που αντιμετωπίζουμε αναφορικά με τον προσδιορισμό ή τον ορισμό του περιεχομένου των περιόδων του πολιτισμού, των γραμμάτων, των τεχνών και της επιστήμης. Ελπίζω να είναι μια έκδοση χρήσιμη την οποία προσφέρουμε ανιδιοτελώς στο ακαδημαϊκό ή άλλο κοινό μέσω αυτού του e-book.

